

Ogólne wskazówki dla nauczycieli różnych przedmiotów nauczania dotyczące dostosowania wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb uczniów ze specyficznymi trudnościami w nauce o charakterze dysleksji rozwojowej (dysleksji, dysortografii, dysgrafii)

Obowiązek dostosowania wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia, u którego stwierdzono zaburzenia i odchylenia rozwojowe lub specyficzne trudności w nauce wynika z Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 83, poz. 562).

Specyficzne trudności w nauce dotyczące czytania i pisania określane terminem „dysleksja rozwojowa” to zaburzenie o podłożu językowym charakteryzujące się trudnościami przede wszystkim w czytaniu i pisaniu, czyli w przetwarzaniu (kodowaniu i dekodowaniu) języka. Występują u uczniów o **co najmniej przeciętnym rozwoju intelektualnym**, mimo typowych doświadczeń szkolnych, dobrej motywacji do nauki, braku zaburzeń sensorycznych i motorycznych (poważnych wad wzroku, słuchu i narządów ruchu).

Dysleksja rozwojowa może występować w 3 postaciach: jako **dysleksja** (trudności w czytaniu), dysortografia (trudności w nauce ortografii) i **dysgrafia** (trudności dotyczące graficznej strony pisma). Często mają negatywny wpływ na wyniki nauczania z różnych przedmiotów nauczania.

Trudności te są uwarunkowane konstytucjonalnie, mogą wynikać z mikrouszkodzeń, dysfunkcji, opóźnień w rozwoju CUN, z zakłóceń w dominacji półkul mózgowych, z defektów chromosomów.

W stosunku do tych uczniów nauczyciel powinien:

- 1. Starać się zrozumieć trudności ucznia w nauce**, rozmawiać w tej sprawie z rodzicami ucznia, z wychowawcą klasy, z pedagogiem lub psychologiem szkolnym, a także z samym uczniem. W zależności od typu trudności uzgodnić formy indywidualizacji pracy;
- 2. Posadzić ucznia w ławce blisko tablicy**, by móc obserwować, czy prawidłowo przepisuje z tablicy, a w razie potrzeby zwrócić uwagę na błędy i pomóc w ich poprawie;
- 3. Nie wrywać ucznia do natychmiastowej odpowiedzi** (dać mu nawet krótki czas na zastanowienie), gdyż może on mieć trudności z szybkim przypomnieniem sobie dat, nazw, reguł, definicji, wzorów, tekstu wiersza, a także słówek i zwrotów z języka obcego;
- 4. Uwzględnić trudności ucznia w opanowaniu rachunku pamięciowego**, w tym także w zapamiętaniu tabliczki mnożenia i dzielenia, nie dyskwalifikować sprawdzianów pisemnych za błędy rachunkowe, jeśli tok rozumowania jest prawidłowy;
- 5. Nie obniżać ocen z prac pisemnych za niski poziom graficzny pisma**, w razie niemożności odczytania fragmentów pracy odpytać ucznia ustnie, pozwolić uczniowi pisać w zeszyte drukiem (bez łączenia liter), a obszerniejsze prace domowe na maszynie do pisania lub na komputerze;
Uczniom w młodszym wieku szkolnym mającym trudności w graficznym odtwarzaniu liter zalecać pisanie ołówkiem w szerokich liniach;
- 6. Nie obniżać ocen za błędy ortograficzne**, jednak starać się, by uczeń opanował poprawną pisownię podstawowych pojęć z każdego przedmiotu nauczania poprzez wnikliwą obserwację każdego wyrazu, prawidłowe przepisywanie, podkreślanie, obramowanie, napisanie dużymi literami, podpisanie obrazka itp. (można podać uczniom w każdej klasie wykaz najważniejszych pojęć, których pisownię powinni opanować), mobilizować ucznia do pracy, nie posadzać ucznia o lenistwo, jeśli praca nad poprawnością zapisu trwa długo;

7. Z języka polskiego zróżnicować ocenę za prace pisemne tak, by błędy ortograficzne nie dyskwalifikowały całości pracy. Poprawność ortograficzną oceniać można jakościowo. Czuwać nad wnikliwą poprawą błędów ortograficznych przez ucznia, oceniać sposób wykonania poprawy;

8. Dać uczniowi czas na przygotowanie się do pisania dyktanda poprzez podanie mu do opracowania trudniejszych wyrazów, a nawet zdań, które wystąpią w dyktandzie. W razie bardzo dużych trudności można dać uczniowi w trakcie sprawdzianu tekst dyktanda z lukami tak, by wpisywał tylko trudniejsze wyrazy, a później opracował cały tekst samodzielnie. Stosować dużo ćwiczeń w przepisywaniu i pisaniu z pamięci;

9. Uwzględnić trudności ucznia w czytaniu. Nie wymagać, by czytał głośno przy całej klasie nowy tekst, wskazywać wybrane fragmenty dłuższych tekstów do opracowania w domu i na tym fragmencie sprawdzać technikę głośnego czytania. Czytanie lektur szkolnych lub innych opracowań pisemnych rozłożyć w czasie. Pozwolić na korzystanie z książek, do których dołączone są taśmy z nagraniem tekstów. Zachęcać rodziców do wspólnego z dzieckiem czytania tekstów. W klasach młodszych koncentrować się na czytaniu sylab, wyrazów i prostych zdań;

10. W trakcie rozwiązywania zadań tekstowych sprawdzić, czy uczeń mający trudności w czytaniu zdążył przeczytać tekst zadania i czy prawidłowo zrozumiał treść (słaba technika czytania często utrudnia rozumienie tekstu).

W trakcie sprawdzianów należy zwiększyć ilość czasu potrzebnego na rozwiązanie zadania lub dać uczniowi wcześniej do rozwiązania w domu zadania o podobnej treści;

11. Uwzględnić trudności niektórych uczniów dotyczące rozumienia i werbalizacji stosunków przestrzennych, które mogą przejawiać się w trakcie nauki **geometrii** (różnicowanie, przekształcanie figur geometrycznych), w trakcie nauki **geografii** (określanie kierunków przestrzennych, orientacja na mapie), na lekcjach **wychowania fizycznego** (reagowanie na polecenia typu: „zwrot w prawo”, „w lewo” itp.)

12. Tak organizować pracę ucznia w trakcie lekcji, by **w momencie obniżenia jego koncentracji uwagi mobilizować ucznia do aktywności** (skłonność do dekoncentracji jest charakterystyczna dla wielu uczniów z dysleksją rozwojową). Nie zawstydzaj ucznia częstymi uwagami w stylu „znowu myślisz o niebieskich migdałach”, „powtórz, co przed chwilą powiedziałem”, „znowu nie uważasz” itp.;

13. Zróżnicować formy sprawdzania wiadomości i umiejętności uczniów tak, by ograniczyć ocenianie na podstawie pisemnych odpowiedzi ucznia na podyktowane lub pisane na tablicy przez nauczyciela polecenia (pytania), przeprowadzać sprawdziany ustne z ławki, niekiedy nawet odpytywać indywidualnie, często oceniać prace domowe;

14. Opanowanie materiału pamięciowego, w tym także naukę wierszy, **rozłożyć w czasie**;

15. Uwzględnić trudności ucznia w nauce języków obcych - w mówieniu, czytaniu i pisaniu (w przypadku bardzo dużych trudności istnieje możliwość zwolnienia ucznia z nauki drugiego języka obcego).